

TEATEID JA SÜNDMUSI

Akadeemilise Teoloogia Seltsi kaheksas üldkoosolek

Akadeemilise Teoloogia Seltsi kaheksas üldkoosolek toimus teisipäeval, 11. aprillil 2006. aastal Tartus, Tartu Ülikooli usuteaduskonnas. Avalvuse pidas Meego Rimmel. Seejärel mälestati ühiselt lahkunud ATS liiget peapiiskop Jaan Kiiviti. Mälestuspalve pidas Randar Tasmuth.

Kinnitati päevakord ja valiti häältelugemiskomisjon Tarmo Kulmari ja Alar Kilbi isikus ATS juhatuse ja revidendi valimiste jaoks. Üksmeelselt võeti seltsi uueks liikmeks vastu Jaan Lahe.

Seltsi esimehe Ain Riistani aruanne seltsi tegevusest päädis aruteluga seltsi tuleviku ja liikmeskonna üle: seni on seltsi liikmeiks võetud teaduskraadiga inimesi (vana õppekava magistrakraad on seejuures esimene teaduskraad). Seltsi põhikirja punkt 2.1 kõlab järgnevalt: “Seltsi liikmeks võib olla iga füüsiline või juriidiline isik, kes vastab seaduse ja põhikirja nõuetele.” Viimane tähendab, et seltsi liikmeskonna määratlemine on sisuliselt seltsi enese pädevuses, teaduskraadi nõue ei ole põhikirjas otseselt esitatud. Ain Riistan rõhutas, et kuna Eesti haridus- ja teadusmaastik on võrreldes seltsi asutamisajaga muutunud ja uus magistrakraad ei ole enam teaduskraad, siis tuleks uuesti määratleda seltsi identiteet. See puudutab ühtlasi ka seltsi tulevikku. Võimalik on minna kahes suunas. Esiteks, miks mitte vastu võtta ka lihtsalt teoloogilise kõrgharidusega inimesi? See laiendaks seltsi liikmelisuse ka üliõpilastele (magistrandid) ja elavdaks seltsi tegevust. Teine võimalus on, et selts jääks eksklusiivseks teadlaste organisatsiooniks. Järgnenud arutus toetas Kalle Kasemaa mõtet, et tulevikus võiksid ka üliõpilased liikmeks saada. Seevastu Riho Altnurme rõhutas, et ATS võiks jääda elitaarseks seltsiks, mis tähendab, et tulevikus on seltsi astumise eelduseks doktorikraad. Sõna võtsid ka mitmed teised. Selgus, et selles küsimuses ei ole seltsi liikmed üksmeelsed, mingile ühisele seisukohale ei jõutud ning aasta pärast otsustati arutelu jätkata.

Seejärel andis Ain Riistan *Usuteadusliku Ajakirja* peatoimetajana aru

toimetuse tegevusest. Vahepealsed rahalised raskused on ületatud, kuna Saksamaa sponsorite toetus taastus ja samuti on lubatud ka toetamist jätkata. Sel põhjusel on idee muuta *Usuteaduslik Ajakiri* formaliseeritult Eestis tegutsevate teoloogiakõrgkoolide ühiseväljaandeks hetkel tahaplaanile jäänud. Lea Altnurme on avaldanud soovi seltsi sekretäri ametist tagasi astuda. Uus sekretär võiks olla säärane EELK liige, kes oleks sponsoritele tuttav ja suudaks nendega usalduslikult lävida. Probleemiks on olnud *Usuteadusliku Ajakirja* tegevtoimetaja leidmine. 2004. aasta numbriga koostanud Marko Tiitus loobus tegevtoimetaja tööst, jäädes toimetuskollegiumi lihtliikmeks. 2005. aasta erinumbriga pani peatoimetaja kokku koos Siret Rutiku ja tema abilistega. Praegu, mil 2006. aasta number on töös, on keeleteimetaja tööd nõustunud tegema Siiri Rebane, ent tegevtoimetaja otsingud hetkel käivad.¹

Usuteaduslik Ajakiri on nüüdsest kättesaadav ka veebikeskkonnas. Ain Riistan tutvustas seltsi liikmetele ajakirja vastvalminud kodulehekülge aadressil www.usuteadus.ee ning kirjeldas kodulehekülje saamislugu. Põgusalt puudutas järgnev arutelu ka ajakirja staatust teadusajakirjana. Muutunud nõudeid teadusajakirjale kirjeldas Riho Altnurme. Ain Riistan selgitas, et põhimõtteliselt on algatatud ajakirjale rahvusvahelise toimetuskollegiumi loomine ja nimetas võimalikke liikmeid.

Vallo Ehasalu esines aruandega ATS rahalisest seisust, järgnes revident Peeter Roosimaa aruanne.

Sellele järgnesid ATS juhatuse ja revidendi valimised järgmiseks kolmeks aastaks. Valiti:

esimees	Ain Riistan
aseesimees	Randar Tasmuth
laekur	Vallo Ehasalu
sekretär	Aira Võsa
revident	Peeter Roosimaa

Koosoleku akadeemilises osas pidas Lea Altnurme ettekande “Eestlaste usulistest hoiakutest”. Ettekandele järgnes elav arutelu.

Ain Riistan

¹ Käesoleva ajakirjanumbriga koostamise käigus leiti ka uus tegevtoimetaja, Aira Võsa. Toim. märkus.

Teoloogide ja orientalistide ühissümposion TÜ usuteaduskonnas

Tartu Ülikooli usuteaduskonna ja Saksamaa Religiooniloo Seltsi ühiste usundiloo konverentside traditsioonile pandi alus juba 1992. aasta novembris. Mais 2006 nägi Münsteris ilmavalgust eelmise, kuuenda ühissümposiooni ettekannete põhjal koostatud artiklite kogumik, mis ilmus maineka teadusajakirja “Forschungen zur Anthropologie und Religionsgeschichte” 40. numbrina.¹

Seitsmes ühiskonverents teemal “Body and Soul in the Conceptions of the Religions. Leib und Seele in der Konzeption der Religionen. Ihu ja hing erinevates religioonides”, toimus 29. ja 30. septembril 2006. Osa võtsid, nagu viimastel kordadel tavaks kujunenud, lisaks usuteaduskonnale ja Saksamaa religiooniloolastele ka Akadeemiline Teoloogia Selts ja Eesti Akadeemiline Orientaalselts. Kokku peeti 16 ettekannet. Pärast dekaan Riho Altnurme avasõna tervitasid kokkutulnuid Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi president Tarmo Kulmar, Akadeemilise Teoloogia Seltsi esimees Ain Riistan ja Saksamaa Religiooniloo Seltsi esimees Manfred L. G. Dietrich.

Esialt said sõna Lähis-Ida vanade kultuuride uurijad. Doktorant mag Peeter Espak arutles surnu-, surma- ja allilmakujutluste üle sumeri tekstides. Teadur dr Amar Annus võrdles vanaaja religioonide hingemõistete seoseid ja arenguid. Prof dr Thomas R. Kämmerer analüüsis keha, hinge ja vaimu vahekorda Babüloonia kirjandustekstides. Vanade babüloonia laste keha ja hinge dihhotoomia probleemi arendas tekstitõlgete põhjal edasi prof dr Manfred L. G. Dietrich. Judaistika doktorant mag Anu Põldsam kõneles keha ja hinge vahekorra kohta Bahja ibn Paquda alusel.

¹ The Significance of Base Texts for the Religious Identity. Die Bedeutung von Grundtexten für die religiöse Identität. Akten des Sechsten Gemeinsamen Symposiums der Evangelisch-Theologischen Fakultät der Universität Tartu, der Estnischen Studiengesellschaft für Morgenlandkunde Tartu, der Estnischen Studiengesellschaft für Theologie Tartu und der Deutschen Religionsgeschichtlichen Studiengesellschaft Münster am 3. und 4. Oktober 2003 zu Tartu/Estland, herausgegeben von Manfred L. G. Dietrich und Tarmo Kulmar, *Forschungen zur Anthropologie und Religionsgeschichte* (FARG), 40 (Münster: Ugarit-Verlag, 2006).

Pärastlõunasel istungil kuulati esmalt Uue Testamendi dotsendi dr Peeter Roosimaa uurimust Markuse evangeeliumi Jeesuse-käsitusest. Uue Testamendi doktorandi mag Ain Riistani teema keskendus Antiokia Ignatiuse martüüriumi tähendusele kui Jumala riigi saavutamise vahendile. Kirikuloo dotsent dr Urmas Petti pidas ettekande, milles tutvustas konverentsi teema seisukohalt koos dr Aira Vösaga uuritud Tartu nädalalehe "Evangelische Blätter" numbrites avaldatud vagajutte aastatest 1832–1842. Päeva lõpetas prof dr Tarmo Kulmar ülevaatega muistse Peruu hingekujutlustest ja matmiskommete erinevustest.

Teise päeva esinemised juhatas sisse doktorant mag Mart Jaanson, kes kõneles teoloogi ja muusikateadlasena surma ja kohtumõistmise teema kajastusest W. A. Mozarti sakraalsetes helitöödes. Tallinna Ülikooli dotsent dr Marju Torp-Kõivupuu arutles huvitavate näidete varal hingerännukujutluste üle erinevate kultuuride surmaarusaamades. EELK Usuteaduse Instituudi Uue Testamendi professor dr Randar Tasmuth keskendus keha, hinge ja vaimu mõistete analüüsile Luuka evangeeliumis. Doktorant mag Jaan Lahe analüüsis hinge taevareisimotiivi usundiloolist tagapõhja gnostitsistlikes õpetustes.

Lõunapausi järgne sessioon algas sotsioloogia ajaloo dotsendi dr Henn Kääriku ettekandega ihu-hinge problemaatikast seoses Max Weberi protestantismikäsituse kriitikaga. TÜ orientalistikakeskuse juhataja dr Linnart Mälli teema keskendus ihu ja kehaga seotud sanskritikeelste terminite tähendusele budistlikes tekstides ja nende tõlkimise võimalustele euroopa kultuurkeeltesse. Ettekandepäeva lõpetas orientalistikadoktorant mag Märt Läänemets tekstianalüütilise arutlusega keha ja meele dualismi eksisteerimisvõimaluste üle budismis.

Lõppsõnaga esines prof Manfred L. G. Dietrich, kes tunnistas sümposiumi igati kordaläinuks, avaldades lootust eesti kolleegidega peatselt nii Tartus kui ka Münsteris taas kohtuda.

Tarmo Kulmar